

Høringsuttalelse fra Enebakk kommune vedr. "Bibliotekreform 2014":

Enebakk kommune ser på "Bibliotekreform 2014" som en organisatorisk svært vidtgående reform for folkebibliotekene. Vi finner mange gode forslag til en på mange områder nødvendig styrking av det samlede bibliotekfelt i landet, men savner et vesentlig sterkere løft for folkebibliotekene, som fortsatt bør forankres i det lokale selvstyre. Vi må dessverre konstatere at det ikke følger øremerkede midler med reformen, som nettopp ville gitt folkebiblioteksektoren den tiltrengte revitalisering vi hadde håpet på. Sannsynligvis vil bare en liten del av de 300 mill. kr. som er foreslått avsatt til reformen komme folkebibliotekene til gode. Vi ser gjerne at noen av forsøks- og utviklingsmidlene kanaliseres til fylkesbibliotekene som vil kunne igangsette tiltak i fylket til styrking av folkebibliotekene. Vi mener i det hele tatt at en styrking av folkebibliotekenes muligheter for samarbeid er avgjørende, såvel utad som innad i kommune/lokalsamfunn.

Utredningens løsningsmodell for folkebibliotekene synes hovedsakelig å være en såkalt "konsolidering" etter modell fra museene. Her er det viktig at eierstruktur/finansieringsform for museer og folkebibliotek er vesensforskjellig. Museene består i stor grad av private stiftelser og har delvis statlig finansiering. Inntil på 90-tallet mottok også folkebibliotekene statstilskudd til lokaler og bokbusser. I dag er folkebibliotekene utelukkende kommunalt finansiert og fundert på en normativ lov (ikke rettighetslov).

En gjennomføring av den foreslåtte konsolideringsmodellen kan medføre at antall selvstendige folkebibliotek faller drastisk. Utredningen foreslår i vid utstrekning at avsatte midler skal kanaliseres til de "konsoliderte bibliotekene". For å få til levende bibliotek godt forankret i det lokale selvstyre tror vi derimot midlene bør brukes så nær brukerne som mulig.

Enebakk bibliotek har siden 2002 deltatt i det interkommunale samarbeidet på Romerike, hvor også fylkesbiblioteket deltar. Disse samarbeidsløsninger er gjennomført uten statlige midler, derimot har fylkesbiblioteket påtatt seg å bære en del av utgiftene ved dette samarbeid. Dette samarbeid ønsker de samarbeidende bibliotek å videreutvikle. Det samarbeides bl.a. om

- Felles IT-system (Bibliofil)
- Lånesamarbeid
- Forbedret logistikk (transportordning)
- Felles kompetanseutvikling
- Samarbeid om kulturelle arrangementer, utstillinger m.v.
- Samarbeid vedr. arbeidet overfor barn og ungdom, Den kulturelle skolesekken, Gi rom for lesing m.v.

Gjennom dette interkommunale samarbeidet har mangelen på nasjonale teknologiske felleløsninger blitt tydeliggjort. En grunnleggende forutsetning for å få til videreutvikling av biblioteksektoren vil være en omfattende satsing på gode nasjonale løsninger gjennom Norsk digitalt bibliotek. Under forutsetning av at Norsk digitalt bibliotek gis tilstrekkelige midler vil dette kunne være basis i realiseringen av andre tiltak og en forutsetning for utvikling og effektivisering.

Til tross for at dagens lovverk i store trekk fungerer bra for folkebibliotekene, ser vi det som naturlig at den samlede biblioteksektor, bestående av mange typer bibliotek, får et felles lovverk. Blir bibliotekloven endret er det viktig å sikre intensjonene i loven. Dette gjelder bl.a. gratisprinsippet og krav om aktualitet og mangfold. Loven må sikre tilstrekkelig og hovedsakelig fagutdannet personale i alle typer bibliotek.

Det er et godt forslag at det etableres et investeringsprogram for biblioteklokaler. Dette program bør i likhet med andre forslag ikke bare gjelde ”konsoliderte enheter”. Folkebibliotekene spiller en nøkkelrolle på mange plan, både i lokalsamfunnet og i den generelle samfunnsutvikling, samtidig som ressursene ikke er på nivå med oppgavene som skal løses. Som en konsekvens av dette bør utredningen videreføres i en stortingsproposisjon, slik at det videre arbeidet blir godt forankret politisk.

Selv med en så omfattende utredning savner vi dog visse aspekter:

- Det er i liten grad definert sammenhenger mellom bibliotekenes samfunnsoppdrag, sentrale politiske satsingsområder (eNorge, Mangfoldsåret, Kunnskapsløftet m.fl.) og ressursituasjonen i bibliotekene.
- Samkvem og samarbeid mellom bibliotek og skole er en sentral del av bibliotekhverdagen rundt i landet. Det bør være en kjent sak at kvaliteten på skolebibliotekene i Norge er på bunn i forhold til land det er naturlig å sammenligne seg med. Da bør dette viktige området gjøres til et av satsningsområdene.

Målområde 1: Felles nasjonale digitale tjenester

ABM-utredningen setter med rette fokus på ”Det digitale bibliotek”. Utviklingen av et Norsk digitalt bibliotek er et særskilt viktig satsningsområde, som i likhet med de andre områder krever store statlige tilskudd. Her ligger bl.a. et tiltrengt mål om snarlig operativt fellessøk i norske bibliotekdatabaser (2007) og en viktig ambisjon om at alle norske bibliotek skal ha et raskt trådløst nettverk innen 2010.

Det er knyttet mange utfordringer til den videre utvikling, ikke minst hva rettighetsspørsmål, lisenser og rolleavklaring angår. Dette må anses for å være et sentralt ansvar.

Vi ser det som helt naturlig når utredningen slår fast at ”folkebibliotekene skal tilby kyndig veiledning til den voksne befolkningen som trenger opplæring for å ta i bruk digitale tjenester, gi tilgang til fysisk utstyr og digitale kunnskaps- og informasjonskilder. Folkebiblioteket er et naturlig ledd i et sammenhengende system for å styrke den digitale kompetansen i befolkningen.”

Målområde 2: Struktur og organisering – ”konsolidering”

Utredningen foreslår en konsolideringsprosess, ikke ulik den modell som er anvendt i museumssammenheng. Det foreslås at det minimum skal være 6 – 8 årsverk i det enkelte bibliotek (bare 67 kommuner har folkebibliotek med mer enn 5 årsverk), og at større bibliotek opprettes ved at flere kommuner innenfor et geografisk område samler sine bibliotekressurser til et nytt konsolidert bibliotek.

Enebakk kommune mener ikke dette er veien å gå. Skulle vi i Norge bare ha et bibliotek for hvert 6-8 årsverk ville det bli uforholdsmessig store avstander mellom bibliotekene, og store deler av landet ville i realiteten bli uten bibliotektilbud. Særlig for barn, ungdom og eldre ville dette bli uholdbart.

Dessuten er det mange og tungtveiende grunner til å bevare den lokale forankringen for bibliotek som for kulturområdet generelt. Levende bibliotek må være lokalt forankret og i et levende samspill med det lokalsamfunn de er satt til å betjene. Styrken ved de mindre og

mellomstore folkebibliotek er nettopp at de er så tett på sine brukere og i stor utstrekning kan ”skreddersy” sine tjenester etter det lokalsamfunn de arbeider i.

Ønsker man å gi biblioteksektoren et merkbart og tiltrengt løft må det avsettes tilstrekkelig med øremerkede midler til folkebibliotekene på samme måte som det er gjort med f.eks. Kunnskapsløftet for skolesektor og Barnehagereformen for barnehagene. ”Reform 2014” vil innebære en økt statlig satsning på ca. 300 mill. kr. årlig (hvorav 120 mill. til digitalisering av materiale i arkiv, bibliotek og museer). Dette synes ikke tilstrekkelig til å kunne gi biblioteksektoren den saltvannsinnsprøytning som trenges.

Målområde 3: Kompetanseutvikling

Bibliotekenes personale må ha riktig sammensatt kompetanse for på en kvalifisert måte å kunne betjene alle typer brukerbehov. Etablering av et kompetanseutviklingsprogram er derfor et godt forslag, men det bør vel å merke ikke bare rettes mot de ”konsoliderte” bibliotekene.

Skolebibliotekene nevnes spesielt: ”Skolebibliotekene trenger også et grunnleggende kompetanseløft. I gjennomføringen av Kunnskapsløftet er det satt av betydelige midler til kompetanseutvikling. Skolebibliotekene vil få viktige funksjoner i gjennomføringen av Kunnskapsløftet. Ved realisering av forslaget om et eget program for skolebibliotekutvikling, bør det også inngå satsing på kompetanse i skolebibliotek kunnskap og kunnskap om bruk av skolebiblioteket i undervisning og læringsprosesser.” Utredningen foreslår en egen koordinator for alle skolebibliotekene i en kommune, som også kan være bindeleddet til folkebiblioteket. Dette ser vi som et godt forslag – koordinator bør mest hensiktsmessig forankres i folkebiblioteket.